

CZUPORNÉ HETÉNYI RITA

A SZERETET EREJE

ESETEK, AMIKOR A GYEREKEK A SZERETET
MEGTAPASZTALÁSA MIATT TESZNEK MEG VALAMIT,
FOGADNAK SZÓT A NEVELŐNEK ÉS NEM FÉLELEMBŐL

Szent Benedek Katolikus Általános Iskola,
Celldömölk

2008.

I. A PÁLYÁZATTAL KAPCSOLATOS GONDOLATAIM

Amikor iskolánk faliújságán megláttam a KPSZTI által kiírt témaköröket, azonnal erre az egyre lettem figyelmes, mert az elmúlt tanév során többször is megtapasztaltam a szeretet gyógyító erejét. Ezek az esetek mélyen gyökeret vertek a szívemben, ezért úgy gondoltam, nem lesz nehéz papírra vetni őket. Tévedtem. Amikor leültem, hogy nekilássak a munkának, szembesültem vele, hogy milyen kevés hiteles történetet tudok, amikor a szeretetem olyan hatást gyakorolt a diákjaimra, hogy az tettekre is sarkallta őket. A feladat nehézségét két dologban látom: Az egyik, hogy sokszor, amikor szeretjük a diákjainkat, nem érzékel visszajelzés számunkra. A másik, amit a probléma igazi gyökerének érzek, hogy nem eléggé vagy nem a legjobb módon szeretjük őket. Hiszen ha jól szeretnénk, csodákra lennénk képesek, és minden napunkból több tucat esetet is fel tudnánk idézni. Kereszténységünk sarkalatos pontja ez: az erények közül legtöbbit a szeretetről beszélünk, mégis ezt tudjuk legkevésbé tettekre váltani.

Ezért találok kiváló ötletnek ezt a pályázati kiírást, mert nem elméletek sorára kérdez, hanem a hétköznapi konkrét eseteire kíváncsi. Ha majd ott állunk életünk végén Jézus előtt a végső számadásnál, szerintem ugyanezt a kérdést halljuk majd: „*Mennyire szerettél?*”

II. AZ ESETEK FORRÁSAI

A pályázati kiírás így szól: „Esetek, amikor a gyerekek a szeretet megtapasztalása miatt tesznek meg valamit, fogadnak szót a nevelőnek, és nem félelemből.”

Ezt olvasva a saját kis történeteim jutottak eszembe. Aztán továbbgondolva – és belátva, hogy egymagam milyen kevés vagyok – rájöttem, hogy a kollégáim, akikkel közösségben élek, szintén hordoznak magukban ilyen élményeket. A kritériumok között pedig nem szerepelt, hogy csak a saját tapasztalataimról számoljak be. Pedagógustársaimmal való közös imádságainkban és beszélgetéseinkben sokszor szóba került, hogy együtt kell a gyerekeket vezetnünk, hiszen a mi összetartozásunkat és Jézushoz ragaszkodásunkat látva tudnak ők is keresztény közösséggé formálódni. Ebből a megfontolásból jó néhány kollégámmal elbeszélgettem, és megkérdeztem őket ezekről az élményeikről. Ők is úgy látták, hogy nagyon nehéz a feladat.

De végül elkészült, sok közös beszélgetés és tapasztalatcsere gyümölcseként.

III. A KONFLIKTUS MINT A SZERETET ESZKÖZE?

Első hallásra a konfliktus legtöbbször negatív érzést kelt, veszekedésként, összetűzésként értelmezzük. A Magyar szókincstár többek között ezeket a szinonimákat ajánlja a szóhoz: ellentét, feszültség, összecsapás, harc, küzdelem, ütközet¹ stb. Ezek a kifejezések is azt tükrözik, hogy nem igazán szeretjük a konfliktusokat, és ha tehetjük, elkerüljük azokat. A szakirodalom szerint azonban: „*míg kezdetben a konfliktusokhoz negatív érzések, ítéletek társultak, fokozatosan jutottak el a legváltozatosabb területek kutatói (pszichológia, szociológia, szervezelmélet) ahhoz a felismeréshez, hogy a konfliktusok a fejlődés mozgatórugói, sok pozitív lehetőség rejlik bennük, ha megfelelően kezelik és kiaknázzák ezeket az érintettek.*”² A probléma talán a konfliktusok helyes kezelésében van, ezért nem érzékeljük pozitív hatásukat. Szőke-Milinte Enikő, a PPKE docense tanulmányában azt is leírja, hogy a konfliktuskezelés a pedagógusi tudás szerves része kell, hogy legyen. Annak tartalmi jellemzői között kiemelt fontosságú az életkori pszichés sajátosságok és a személyiségfejlesztés módszereinek ismerete, a harmonikus, mentálisan egészséges nevelői személyiség. Felmérések szerint a diák által leginkább értékelt pedagógus-vonások: a megértés, együttműködés, türelem, demokratikus attitűd és segítőkészség.³ Rendkívül hasznosnak tartom az iskolánkban folyó családi életre nevelést, mert ez – a sok más témakör mellett – hangsúlyozottan kitér a konfliktuskezelésre, mellékelve hozzá gyakorlati feladatokat és tanácsokat. Konkrét lépéseket tanítunk a konfliktusok megoldására, kiemelve azt az igazságot, hogy a probléma mögött nem a két személy közötti ellentétről van szó, csupán a nézeteik különbségéről. Ezért nem szabad, hogy a konfliktusok sorozata személyes elhidegüléshez vezessen, ahogy ez történik sok házasságban.⁴ Nagyon szépen hangzik ez az elmélet, de gyakorlati megvalósítása már komoly kihívás mindannyiunk számára. Ezen állítást Szabó Éva pszichológus is megerősíti: „*A nevelési elvek megvalósulásának legkritikusabb próbatételeit azok a helyzetek jelentik, amelyekben a pedagógus és a diák konfliktusba kerül egymással.*”⁵ Az általam leírt esetek közül többre igaz, hogy konfliktussal indul. Ütközik a tanár és diák érdeke vagy éppen értékrendszere. Legtöbbször az összetűzést megpróbáltuk pedagógusi pozíciónkból fakadó hatalmi eszközökkel megoldani, s csak amikor ezek már csődöt mondtak, akkor kezdtünk el szeretni. A hatás pedig megdöbbentő. Azok a diákok, akik előtte néhány perccel vagy órával még az ördög cimboráinak tündek a szemünkben, megszelídülnek, és csodák csodájára viszonszeretnek. Így hát az alcímben szereplő kérdésfeltevést most már merem állításként kijelenteni: a konfliktus lehet eszköze a szeretetnek, de kell, hogy jól kezeljük, és Jézus példája szerint irgalommal és türelemmel tekintsünk a velünk szemben álló személyekre.

IV. PÉLDAKÉPEIM

A pályázat kiírását olvasva azonnal eszembe jutott két nagy példaképem, akik szívük gazdagságából megszámlálhatatlan esettanulmányt írtak már erről a témáról. Mindkettő szent életű ember, az egyiket már a szentek sorában tisztelhetjük. Két nagy pedagógus, akik egész életüket a gyerekek és fiatalok nevelésére tették fel. Az egyik a 19. század nagy szentje: Bosco Szent János. Iskolánk kápolnája az ő nevét viseli, benne egy kis szobor, amelyik őt ábrázolja. Csendes elmélkedéseimben mindig kérem közbenjárását, hogy segítsen úgy szeretni, mint ahogy ő szerette növendékeit. De tanítását lapozgatva, megelőző módszerét megismerve arra is rájöttem, hogy nem elég szeretni a gyerekeket, kell, hogy ezt ők is tudják. *„A fiatalok iránti szeretetből ajánlom: Ne hagyjátok őket egyedül, legyetek mindig és mindenhol mellettük.”*⁶ Don Bosco szavai tehát a gyermekek közötti jelenlétünkre hívja fel a figyelmet, hiszen az órákon túl, a játékidőben és a közös kirándulásokon tapasztalhatják meg leginkább gondoskodó szeretetünket. Nem szeretném Don Bosco módszereit és életútját bemutatni, hiszen nem az ő tapasztalairól, hanem a sajátomról kell most beszámolnom. De példája és közbenjárása pedagógushivatásom meghatározó fundamentuma. Diszciplínák helyett mindig a szeretet vezette. Egyszer, amikor nevelési módszeréről kérdezték, ezt válaszolta: *„Azt kívánják, ismertessem módszeremet. De ha magam sem tudom! Mindig úgy mentem előre, ahogy az Úr sugalmazott, és a körülmények kívánták.”*⁷

A másik példaképem, akit volt szerencsém személyesen is meghallgatni, egy ma élő ferences szerzetes: Bőjte Csaba atya. Tevékenységét és csodálatraméltó cselekvő szeretetét nem kell bemutatnom. *„A legelesettebbeket segíti ő is: az elhagyott, nehéz, sokszor lehetetlen és embertelen körülmények között tengődő gyermekeket. A szeretetet, a megbocsátó, cselekvő és életet adó szeretetet hirdeti, és életével, példájával utat mutat.”*⁸

Mindketten szerencsétlen sorsú gyerekeket karoltak fel. Ebben érzek némi hasonlóságot a mi hivatásunkkal. Bár a mi diákjaink többsége nem küzd komoly anyagi gondokkal, családi háttérük bizonytalansága miatt mégis rengeteg lelki sérülést hordoznak magukban. Az iskolai pedagógusok a nevelés részének csak egy töredékét tudják magukra vállalni. A vizsgálati eredmények szerint: *„a szülők és a tanárok lényegében egyetértenek abban, hogy a nevelés elsődleges színtere a család.”*⁹ A legnagyobb nevelői hatást a szülők és sajnos a média fejt ki. Nehéz a más értékrendet képviselő otthoni légkört felülírni. *„A jó neveléshez csak olyan feltételek igényeltetnek, hogy a szülők szeressék egymást feltétel nélkül és igazán. S a szülő rendelkezzen egy világos, nagyon világos értékrenddel. S még egy feltétele van: a szülő következetesen és szeretettel próbáljon nevelni.”*¹⁰ Ezek a feltételek azonban már csak nagyon kevés esetben valósulnak meg, így a gyerekek többsége lelki értelemben hátrányos helyzetű.

Abban a kevés időben, amelyben lehetőségünk van a gyermekek személyiségének formálására, kísérletet kell tennünk a fent említett következetes, de elfo-

gado nevelés gyakorlására. Ennek pedig egyetlen útja a szeretet, amely élésében Don Bosco és Böjte Csaba is – a sok többi szent mellett – példát ad nekünk. Hinnünk kell, hogy a szeretet erejének és Isten segítségének eredményeként a ránk bízott tanítványok rátalálnak az igaz értékekre, és jövőjüket is azokhoz igazítják.

V. AZ ESETEK LEÍRÁSA

Most pedig következzenek a konkrét tapasztalatok. Mindegyik megtörtént, magam vagy a kollégáim élményeiből gyűjtöttem össze őket. A neveket minden esetben megváltoztattam a személyek tiszteletben tartása és a diszkréció végett. A formai kivitelezésben számozással különítettem el az egyes eseteket egymástól, hogy jól körvonalazhatóak legyenek. Némelyiknek címet is adtam. A most következő bő húsz oldal nem összefüggő történet, hanem egy-egy epizód diákok és tanárok életéből, amelyek azonban nem felejtődtek el a szürke hétköznapiakban, hanem nyomot hagytak a lelkekben.

ISTEN HOZOTT NÁLUNK!

1. A hatodik osztály osztályfőnökeként a tavalyi nyári szünetben igazgatónk komoly feladat elé állított. Volt az iskolában a felettünk lévő évfolyamon egy nagyon hanyag fiú, Dani. A hanyagságát tetőzte még, hogy az osztályban minden órán igyekezett magára vonni a figyelmet rendetlenségével, így teljesen bomlasztó hatással volt az őt körülvevő közösségre is. A sok kudarc következményeként már iskolába se szeretett járni, így sok igazolatlan órája is lett. Nem rossz képességű gyerekről volt szó, két bátyja már nálunk végzett, mindegyik megállta a helyét. De a mi Danink se szép szóra, se fenyítésre nem akart jobb belátásra térni. Mi, pedagógusok elég világosan láttuk az eset hátterét, az édesanya elhanyagoló magatartásának volt „gyümölcse” ez a szerencsétlen gyerek. Egész tanéven keresztül nem sikerült érdemi eredményt elérni nála, a tanév végén hat tantárgyból bukott, teljes csőd. Az osztálytársak kiközösítették, lenézték, a gyerek nem tudott felkelni a „padlóról”.

Eltelt a nyár, a feladat rám várt. Be kellett fogadnom az osztályomba ezt az egész iskola által „hírhedtnek” vélt fiút. A helyzetemet nehezítette, hogy az én osztályom, szemben Dani előző osztályával, elég gyenge képességű és hanyagságra nagyon hajlamos. Ide bevenni egy „világ lustáját”, aki hangadóként tovább gyengíti az osztály teljesítményét?! Komoly kihívás. Jézus elé vittem a problémámat, mert tudtam, hogy a magam erejéből sokra nem mehetek. Az első pillanattól elhatároztam, hogy szeretni fogom Danit, hiszen olyan mostohák az otthoni körülményei, feleslegesnek érzi magát, és elkönyvelte, hogy ő úgysem

tud, és nem is akar teljesíteni. Mielőtt az osztályunkba lépett volna, fel kellett készítenem a gyerekeket. Több szempontból is. Egyik: tisztáztuk, hogy nem engedem meg a hanyag, romboló magatartást, úgyszólván senki ne próbálja Danit követni, ha ő ebbe az irányba próbálná vinni a társaságot. A másik, amit sokkal inkább hangsúlyoztam, hogy próbáljuk meg befogadni és szeretni őt, mert az előző osztályában nagyon rosszul érezhette magát, amikor lenézték, elítélték. Engedjük be a közösségünkbe és segítsünk neki, hogy jobban tanuljon, ne érje annyi kudarc. A gyerekek meghallgattak, én pedig vártam a hatást. Igazán öröm volt tapasztalnom, hogy Dani jól érzi magát köztünk. A legjobb tanuló fiút „ál-lítottam rá”, akivel nagyon megkedvelték egymást, talán mondhatom, barátok is lettek. Marci, az eminens példaképpé vált Dani előtt, és már nem volt sikk neki, ha nem tanul. Az eredményei látványosan javultak. Az otthonról jött dolgok persze még mindig akadoztak, így nagyon sokszor nem volt felszerelése, de a mulasztások is csökkentek. A gyerekek szerették és befogadták, ő pedig fürdött a szeretetükben, újra szeretett iskolába járni, egész évben egyszer hiányzott betegség miatt. Persze sokszor próbálkozott még lógással korrepetálásokról, szakkörökről.

Dani az iskola legjobb pingpongosa volt, járt egyesületbe is, de hanyagsága miatt kimaradt. Tehetségét felismerve könyörögtem neki, hogy járjon el az iskolai asztalitenisz-szakkörre. Nem nagyon akart. Aztán tavasszal nálunk rendezték a KIDS országos asztalitenisz versenyt, amire az iskolából Danit neveztek. Ezüstérmes lett. Kevés gyerekről zengtem az osztály előtt olyan dicsőhimnusz, mint Daniról a verseny után. Osztályfőnöki dicséretben részesítettem, és csodák csodájára azt is megígérte, hogy ezentúl eljár az iskolai pingpongra. Minden szerdán edzés előtt érdeklődtem tőle, hogy megy-e. A siker nem volt teljes, de a dicsérő szó és az ösztönzés elég sokszor hatásos volt. Jövőre tovább próbálkozom.

Megdöbbenő dolgokat tudtam meg a fiúról családi életre nevelés órán. Ez az óra kéthetente egyszer van nálunk felső tagozatban, célja, hogy a gyerekekkel megismertessük az egészséges családmódot, és az egyház által tanított abszolút értékeket állítsuk eléjük mércéül. Ez az óra nagyon sokat segít abban, hogy a gyerekek megnyíljanak, s miközben jövőbeli családjuk ideálját építgetjük, jelenbeli családjuk helyzetét is feltérképezhessék. Sok sérülés, fájdalom is a felszínre tör ilyenkor. Az otthoni tevékenységekről esett szó az órán, ki mit végez, mivel tud szüleinek segíteni, hogy a család többet lehessen együtt. Szomorú tapasztalatom, hogy a diákok többségének semmit sem kell csinálnia otthon, nincs feladata, szülei nem is várják el tőle, hogy részt vegyen a házimunkában. Ennek következménye az az agyonkényeztetett, elkényelmesedett nemzedék, akikben már nagyon kevés a tartás, nem bírják a rájuk nehezedő iskolai feladatokat sem. Dani azonban, amikor az otthoni munkákhoz értünk, elmesélte társainak, hogy otthon a házimunka jelentős részét ő végzi. Felmos, porszívózik, ha kell, vasal, és még tovább sorolta. Beszámolója nagyon őszintének tűnt, azt

is elmondta, hogy ezeket anyukája nem csinálja meg, ezért neki kell. A történet valóságosságát megerősíti, hogy amikor kollégám családlátogatáson volt náluk korábban, olyan higiéniatlan körülményeket talált, amelyen nagyon elszörnyülködött. Dani háziasságát, segítőkészségét példaként állítottam társai elé. Az elismerésnek nagyon örült, és én magam is sokszor tapasztalhattam meg, hogy felajánlja szolgálatait cipekedéskor, osztálypakolásakor, stb.

Dani sikertelen tanévében hanyagsága mellett a legnagyobb gondot az jelentette a múltban, hogy nem járt szentmisére. Év elején többször is feltételként szabtuk számára az iskolában maradásához, hogy a diákmisén ott kell lennie. Mindig igyekezett kijátszani azzal, hogy másik misén volt, nagymamánál volt, stb. Ellenőrizhetetlen volt a szentmise-látogatása. Már-már fel is adtam, éreztem, hogy nem tudom megfogni, a parancsszó pedig hatástalan. Következett az év vége. A tanévzáró után együtt szedtük le a díszítéseket. Dani mellé szegődtem, beszédbe elegyedtem vele. Szombati nap volt, a tanévzáró szentmise pedig még hátravolt másnap. Úgy gondoltam, ha egész évben nem tudtam elérni, hogy elmenjen a szentmisére, bizonyítványosztás után ez már biztos nem fog sikerülni. De a szívem mélyén annyira szerettem volna, ha eljön. Ezt mondtam hát neki: *„Dani, holnap a hálaadó szentmisén meg fogom köszönni a Jóistennek, hogy ilyen derekasan helytálltal a tanévben, és jó eredménnyel végeztél. Te is ott leszel velem?”* Dani meglepődve válaszolt: *„Igen”*.

Eljött a másnap. A szentmisén három éves kislánnyal elől ültem, de a szememmel végigfűrkészttem a templomot, vajon eljött-e Dani. Nem láttam sehol. Csalódottságot éreztem, de közben Jézusra bíztam ezt a hányatott sorsú gyermeket. Áldozás után éppen imádkoztam, amikor egyszer csak előlép az egyik mellékoltár mögül Dani, és amikor elhalad mellettem, emelt fővel mélyen a szemembe néz, mintha azt mondaná: *„Látod, itt vagyok, ahogy megígértem”*. Engem olyan boldogság töltött el, hogy a Te Deum sorait őszinte hálával énekeltem. Eszembe jut a szentírási példabeszéd a 100 juhról, amelyből egy elcsatangol. A gazda ott hagyja a 99-et, hogy azt az egy csavargót megkeresse. És milyen boldogsággal tér haza vállán az elveszett báránnyal. Hasonló boldogságot éreztem én is.

Dani persze ettől az egy szentmisétől nem lett szent, s jövőre még mindig komoly küzdelmeink lesznek egymással, de talán jobb, ha úgy mondom, küzdelmeink lesznek ÉRTE, hogy szemben a család lehúzó hatásával, mindent elkövessünk azért, hogy egyszer becsületes ember válhasson belőle.

A SÜTI

2. Egyik tanítványom az osztályomból nagyon gyenge tanuló, mellette elég sok magatartási probléma is van vele. Ezt már megszoktuk vele kapcsolatban, de az elmúlt tanévben hatványozottan jelentkeztek a fegyelmezetlenségek, teljesen kifordult magából. Agresszív lett, társait rendszeresen piszkálta. Dol-

gozatok előtt jelentett, hogy nem tudott készülni: mert „otthon állt a bál”. Nem tudtam eldönteni, hogy kibúvót keres-e, vagy valóban gondok vannak otthon. Néhány héten belül családlátogatásra jelentkeztem, de nemcsak hozzájuk, hogy ne lássa szándékomat. Nagy szeretettel fogadtak, Pisti megmutatta a szobáját, és örömmel megkínált az általa készített süteménnyel, amit kifejezetten nekem sütött. Nem hízelgésnek éreztem a sütit, hanem a gyermek őszinte hálájának. Mintha azt mondta volna vele: „Köszönöm, hogy figyelsz rám, és érdekel a sor-som!” Valóban ezért mentem. Egy családlátogatáson sem beszéltem olyan keveset, mint akkor. Pedig az édesanya sóhajtva így szólt hozzám:

- Sorolja csak tanárnő, milyen gondok vannak ezzel a gyerekekkel.

Röviden és tömören ezt válaszoltam:

- Hát akadnak gondok, de mi újság itthon, minden rendben van?

A látottak és a hallottak minden kérdésemre választ adtak. Az édesanyából kifakadt a fájdalom, és – engem kicsit kellemetlenül is érintett – részletesen elbeszélte házassági problémájukat. Kiderült, hogy a család: az édesanya és a két gyerek ruhái hetek óta bőröndben vannak, várakoznak a megfelelő pillanatra, amikor elindulnak a nagyszülőkhöz, és itt hagyják az agresszív apát, aki anyjához ragaszkodik és a család ellen fordul. A fiúknak – 13 és 16 évesek – nap mint nap végig kell hallgatniuk a szüleik között zajló ordítóást, amely témáinak ők is szereplői. Ebben a létbizonytalanságban élni és közben iskolai teljesítményt produkálni ember feletti feladat. Búcsúzóul biztosítottam az anyukát, hogy a fia mellett leszek és odafigyelek, hogy ne rontson túl sokat. Látogatásom után nem mondhatom, hogy megváltozott a fiú. De én tudtam őt egész más szemmel nézni. Minden rosszasága mögött megláttam azt a lelki sérülést, amit hordoz. Tudtam, hogy nem dorgálással kell a helyzetet megoldanom, hanem beszélgetésekkel és odafigyeléssel. A fiú néhány hét után lecsendesült, talán túltette magát a nehézségeken.

AZ A REJTÉLYES ELLENŐRZŐ

A következő eseteket egy közös vonás köti össze. Mindhárom alkalommal pedagógusi „hatalmamnál” fogva elkértem az ellenőrzőt a diákoktól, de ez a szándékom többszöri próbálkozásra is meghíusult. Elég egyszerű diákrükknek számít, hogy rossz jegy vagy beírás esetén a gyerek közli, hogy nincs itt az ellenőrző. Sokszor ez a fortély hatásosnak is bizonyul, hiszen 100-150 gyerek tanítása esetén ritkán jegyezzük meg, kinek nem került be az ellenőrzőjébe az elmaradt érdemjegy. De vannak esetek, amelyek azonban már annyira feltűnőek, hogy nem tudunk szó nélkül elmenni mellettük, és ilyenkor mindig érdekes dolgok derülnek ki. Így történt ez a most következő három példában is.

3. Egyik délután a felső tagozatban kellett helyettesítenem az ügyeletes tanárt. Ez a feladat elég fárasztó, össze kell szedni mind a négy évfolyam napközseit, felügyelni rájuk, hogyan és hol töltik a szabadidejüket. Épp esős nap volt, így mind a harmincegynéhány gyerek a napközis teremben volt, elég nagy hangzavarban, hiszen mindenki mással foglalkozott, játszott. Nagyon jó alkalom ez a gyerekekkel való kötetlen beszélgetésre, közvetlenebbek, jobban megnyílnak ilyenkor, mint a tantárgyi órákon. „*A szabad beszélgetés, az oktatástól eltérő helyzetek száma elenyészően kevés az iskolában a családi élethez viszonyítva. Talán az osztálykirándulás, táborozás az a lehetőség, ahol a diákok a tanárok »emberibb« oldalához is közelebb kerülnek.*”¹¹ Véleményem szerint a szabadidő eltöltése is ilyen, emellett az együttjátás szintén alkalom közelebb kerülni a gyerekekhez.

Szóval egy ilyen délutánon beszélgettem a gyerekekkel, meséltek élményeikről. Észrevettem, hogy a terem nagyon rendetlen, előtte rajzóra volt, és tele volt a padló papírszeméttel. Kértem a gyerekeket, hogy mindenki fogjon meg egy darab szemetet, és akkor nagyon hamar végzünk, hisz egy lehajolás az egész. A gyerekek szó nélkül hallgattak is rám, vidáman szedegették a szemetet, volt, aki többet is, szinte versenyeztek a gyűjtésben, jó mókának találták. Csak egyetlen lány ült tovább a padjában, végezte tovább az elfoglaltságát. Kedvesen megszólítottam:

- Kriszti, gyere, segíts nekünk!

A lány szemrebbenés nélkül ült tovább. Ekkor még mindig kedvesen így szóltam:

- Gyere, Kriszti, vegyél fel te is egy szemetet, látod, mindenki megteszi.

A válasz hidegzuhanyként hatott rám:

- Nem – mondta, és fel se nézett.

Hiúságom nem engedte, hogy szó nélkül hagyjam az esetet, közelebb mentem, és határozottan felszólítottam a lányt, hogy kövesse a tanári utasítást. Újból vállrántva megtagadta a kérést, amely most már paranccsá nőtte ki magát. Dühömben az egyetlen hatalmi eszközhöz folyamodtam, elkértem az ellenőrzőjét, amire ismét tagadó választ kaptam. Tehetetlenségemben kivonultam a teremből, hogy összeszedjem magam a nem mindennapi reakció miatt. Elmentem a nevelői szobába, elpanaszoltam az ott lévő kollégáknak a sérelmemet, majd elvonultam a mosdóba, hogy lehűtsem magam indulataimból. Ott bevillant számomra valami. Néhány órával az eset előtt a kápolna csendjében a következő szentírási mondatot olvastam Chiara Lubich igemagyarázatával: „*Szeressétek ellenségeiteket!*” (Mt 5,44) Itt volt a lehetőség, hogy éljem az Igét, hisz ez a pár perc nyilvánvalóvá tette számomra, hogy erre a kislányra ellenségként tekintek, aki harcba szállt velem, és jelen pillanatban én állok vesztesre. Visszaindultam a terembe azzal a szándékkal, hogy Isten akaratát keresem, és megpróbálom szeretni Krisztit a történetek ellenére. Odamentem hozzá, és beszélgetésünk, amely máig maradandó élmény számomra, így kezdődött:

- Kriszti, úgy döntöttem nem írok be az ellenőrződbe, mert tudom, hogy otthon biztosan kapnál érte (korábbi tapasztalataim mondatták ezt velem). De hát mondd meg nekem, olyan nehezet kértem, miért nem vetted fel azt a kis szemetet?

- Mert otthon is mindig nekem kell összeszedni a szemetet – válaszolta egyszerűen.

- Hát ez nem olyan nagy baj, hisz te már olyan komoly nagylány vagy, segíthetsz a házimunkában.

- De engem mindenki utál – buggyant ki belőle az őszinte vallomás.

- Hogyan gondolhatsz ilyet, ki utálna téged, hisz egy kedves lány vagy – próbáltam vigasztalni.

- A szüleim, a testvéreim, az osztálytársaim... - úgy tűnt, talán véget sem ér a sor.

- Nem hiszem, biztosan szeretnek a szüleid és a többiek is.

- Nem, állandóan megvernek mindenért. A tesóim meg rendetlenséget csinálnak, amiért mindig én kapok.

Közben beszaladt az osztályba Kriszti egyik kistestvére és a nyakába ugrott. Ő ellökte magától és elzavarta.

- Nézd meg, Kriszti – mondtam -, látod ő is hogy szeret, nem tehet róla, hogy milyen (a kistestvér egyébként teljes magatartászavaros a fent megismert családi háttérnek is köszönhetően). Tudom, hogy nagyon szeret a nagynénéd is, mindent megtenne érted. (Jól ismerem a családot, alkoholizáló, gondatlan szülők négy gyermekkel, és egy szerencsétlen enyhe értelmi fogyatékos nagynénivel, aki szinte egyedül gondját viseli a négy gyereknek.)

- Ő tényleg szeret.

- Na látod és a tesóid is. Köszönd meg a Jóistennek, hogy olyan kedves, aranyos nagynénéd van, aki mindent megtesz érted, elvisz kirándulni. Én is szeretlek, és bármikor, ha gondod van, szívesen meghallgatlak.

Ebből a beszélgetésből minden világossá vált. Miért szomorú mindig ez a lány, miért haragszik rám, ha rossz dolgot írt, miért utálatos mindenkivel. Sanyarú sorsa nagyon megrázott. Minden haragom elszállt, és a szájalom lépett a helyébe. A szakirodalom szerint a nevelés elsődleges színtere a család, és a negatív hatások egy egész életre derékba törhetik a gyerekek sorsát. Hiába szólít fel bennünket az Oktatási Minisztérium az „Új tudás...” programjában, hogy minden diák eséllyel induljon neki a tanévnek, ha a családban olyan hátráltató mentális háttér veszi körül, amely megbénítja abban, hogy eredményt érheszen el. *„De a jól megtervezett és irányított közösségi nevelő hatások terápiás jellegűek lehetnek”.*¹²

Tanulságos az eset vége is. Az osztálytársak előtt is le akartam zárni az ügyet, akik persze semmit sem hallottak a beszélgetésünkből, ezért megkértem Krisztit nagyon kedvesen, hogy maradt még egy kis szemét a földön, vegye fel. Ő felállt, lehajolt a szeméért, és a kukához ment vele, mert úgy érezte, lehet, hogy valaki

tényleg szereti. Azóta, akárhányszor találkozunk az utcán mindig van hozzá néhány érdeklődő kérdésem, kedves szavam, és ami számomra a legnagyobb ajándék, hogy ilyenkor szomorú arcát mosolyogni látom.

4. Hetedik osztályban tanítottam hittant. Nagyon jó képességű, szorgalmas osztályról volt szó, de a második félévben igen leeresztettek. Ezért kicsit gyakoribbá tettem a számonkérést. Egyik dolgozat után – ami osztályszinten viszonylag jól sikerült – be kellett írnom néhány elégtelent is. Volt az osztályban egy fiú, Zoli, aki vallásos családból jött (nagy-mama-édesanya), nagyon szorgalmas ministráns volt kicsi korától, hét közben többször elment misére és rózsafüzérre is. De az utóbbi időben nem sokat tanult hittanra, pedig jó tanuló gyerek volt, hittanversenyre is rendszeresen küldtem. Ez a bizonyos dolgozat neki is egyes lett, és ahogy ez lenni szokott, nem volt ott az ellenőrzője. Nem csináltam belőle ügyet, de észben tartottam. Aztán újra és újra próbálkoztam a jegybeírással, de néhány hét múlva már azt a választ kaptam, hogy az ellenőrző elveszett. Nehezen hittem el a történetet, és az osztályfőnökhöz fordultam, aki értetlenkedve mondta el, hogy az előző órán írt be Zolinak egy jegyet. A gyerekeknek el szoktam mondani, hogy nem haragszom azért, ha valaki rossz jegyet szerez vagy nem tanul. De ha hazudik, és a ferde utat választja, azon mérgelődöm. Hát most is ez történt velem, nagyon neheztettem azért, hogy „át akarnak vágni”, ahogy a diákszleng mondja. Már csak azért is, mert jó volt a kapcsolatunk a fiúval, régről ismertem, irodalmi színpadom egyik oszlopos tagja. Amikor szembesítettem Zolit a helyzettel, még mindig félrebeszél, és nem hagyta abba a hazudozást. Elpanaszoltam a bánatomat az egyik kolléganőmnek, aki Zoli édesanyjának jó barátja. A családi háttér ismerete fontos az eset megértéséhez. A fiú szülei két éve elváltak, a vallásos családi háttér ellenére. Az édesapa, aki egyébként nem volt vallásos, új társat talált, ezért bomlott fel a kapcsolat. Zoli abban a környezetben feleslegesnek érezte magát, ha tehette, nem is ment láthatásra. A közelmúltban az édesanyjának is új udvarlója lett, akit Zoli kedvelt, de eléggé lefoglalta az anyukát. Kolléganőm, akinek elmeséltem a történeteket, hamar magyarázatot adott az okára. Kiderült, hogy az édesanya elég rossz módszert választott kamasz fia megnevelésére. Amikor rossz jegyet vitt haza, elővette a bőrröndöt, levágta az ágyra, és kötelezte a fiút, hogy csomagoljon. Mehet az apjához, ha nem tud jól tanulni. Érthető hát a beteges rettegés a rossz jegyeiktől, hiszen létbizonytalanság alakulhatott ki benne: „talán már az anyámnak se kellek?” Hiszen az édesanya cselekedete feltételhez kötötte a szeretetét: „ha tanulsz, szeretlek, ha nem, akkor mehetsz!” Ezek után behívtam egy üres terembe Zolit egyik irodalmi színpad után beszélgetni. Szeretettel és megértéssel fordultam hozzá, és ezt mondtam neki:

- Zoli, ennyire nagy baj ez az egyes, hisz minden eszközt megragadsz, hogy ne tudjam beírni? Megkeressem anyukádat és szóljak neki?

- Nem, anyukám tudja – válaszolta zavarodottan.

-Figyelj ide, úgy is tudod, hogy ötöst adok hittanból év végén, de nekem sokkal fontosabb az, hogy őszinte légy. Jézust szolgálod az oltárnál nap mint nap, ezzel nem fér össze a hazugság. Fel kell vállalnunk a cselekedeteinket.

Ezután pedagógiai szempontból talán következetlen húzást követtem el, de emberileg mégis ezt éreztem helyesnek:

- Nézd, Zoli. Felejtük el ezt az egyest. Nem írom be. De kérek, legyél egyenes és őszinte, mert Jézus ezt várja tőled.

A hátralévő néhány hónapban sosem kellett megfeddnem Zolit. Tanult, jelentkezett, rendesen viselkedett órán, mindig készített házi feladatot. Kivetkőzött abból a vállrángatós, kamaszos magatartásából, tisztelettel és szeretettel fordult felém. Remélem hálából és nem félelemből. Ebből az esetből értettem meg, amit már többször megtapasztaltam, hogy az elvált szülők gyermekei milyen lelki sérüléseket hordoznak magukban. Lehet az vallásos, jól szituált család, vagy más körülmények között élő egyaránt. Szüleik szétválásakor kettéhasad a tudatuk, a lelkük; és nagyon nehéz a keletkezett szakadékot a későbbiekben összeforrasztani. Ezt fogalmazza meg Barsi Balázs is: *„Nagyon sok és egyre több gyerek sérülten kerül ki még a katolikus családokból is. Hogy mit él át a fiú, akinek szülei elváltak, az iszonyatos. Ő egy világmindenség, egy új kozmosz, amelybe most beletörték, belezúztak.”*¹³

5. A harmadik ellenőrzős esetem a nyolcadik osztályban történt. Nem tanítottam azt az osztályt, de ismertem mindenkit. Legfőkébb hírből azt a lányt, akivel minden tanárnak meggyűlt a baja. Fiatal, gazdag, szabadelvű szülők egyetlen gyermeke. A lány saját elmondása szerint – és a körülményekből következően – mindent megkap, amit csak akar, és mindent megtehet, amihez kedve van. Az anyukáját inkább barátnőként kezeli, tekintélyt egyik szülő sem képvisel. Ha rossz jegyet vagy magatartási vétsége miatt bírást kap, a szülő azonnal érkezik az iskolába reklamációra. Ezek tudatában elképzelhető, hogy Cintia milyen kezelhetetlenné vált nyolcadik osztályra, hisz semmilyen tekintélyt és akaratával nem egyező dolgot nem viselt el, és nemtetszésének azonnal hangot is adott. Ezt tetézte, hogy nagyon jó eszű gyerek volt, így meg volt győződve róla, hogy mindenkinél okosabb. Így történt ez azon a matematika órán is, amelyen helyettesítenem kellett magyar szakosként. Mivel a középiskolában nagyon jó matekos voltam, emelt óraszámban tanultam, ezért örültem a lehetőségnek, hogy kipróbálhatom a matektanítást is. A gyerekek csodálkozva nézték, amikor levezettem a feladatokat, de Cintia szinte azonnal vitába szállt velem. Lenézően nyilvánította ki, hogy nem jól csinálom, és hangvételéből kiderült, hogy úgy gondolja, egyáltalán nem kellene a matematikába belefolyynom. Többszöri szemtelen megjegyzése után felszólítottam, hogy vezesse le a táblán az ő megoldását. Valami egész sületlenséget talált ki, ami állítólag az ő saját módszere,

persze jó megoldás nem jött ki vele. A többi gyerek is elszörnyülködött a viselkedésén, de miután helyre küldtem, legyintett rám és nagyon sértően felelt vissza nekem. Rendkívül kínos helyzet alakult ki, a gyerekek már maguk szóltak rá Cintióra, hogy fékezze magát, de nem tette. Ekkor – tehetetlenségemet és megaláztatásomat érezve – az egyetlen eszközhöz fordultam, ami a kezemben volt: elkértem az ellenőrzőjét. Kaján vigyorral jelentette be, hogy nincs itt. Erős elhatározást tettem az ellenőrző megszerzésére. Nagyon nagy harcot kellett érte vívnom. Mindennap következetesen mentem, hogy behajtsam rajta, hiába. Az osztályfőnök is úgy nyilatkozott, hogy nincs meg neki. Aztán végre megkerült néhány hét után. Cintia ugyanazzal a kaján mosollyal az arcán nyomta a kezembe. Akkorra már rég elhatároztam, hogy nem adok neki szaktanárit, mert ilyen felfogású embernél az ügyis hatástalan. Ezért vettem egy kis papírt, és a következőket írtam neki:

„Kedves Cintia! Ha majd felnősz, biztosan szeretnél egy kedves férjet és egy szép családot. De ezt a boldogságot csak akkor kaphatod meg, ha oda tudsz figyelni másokra, tiszteletben tartod mások akaratát, és nem gázolsz át mindenkin, hogy te győzz. Ha le tudsz mondani önmagadról azért, hogy például férjed és gyermekeid kedvében járj. Most talán nem érzed még, hogy ezek az értékek fontosak. De ha ilyen maradsz, nagyon egyedül leszel a világban, és sosem találod meg a boldogságot. Kívánom, hogy sikerüljön az életed. Szeretettel: aláírás”

Átadtam az ellenőrzőt, és megmondtam, hogy nem adtam beírást, hanem írtam inkább néhány sort neki személyesen. A lány másnap odajött, és azt mondta: „Köszönöm!” Csak ennyit, de azután sosem volt velem tiszteletlen, és mintha a gőg, ami állandóan sugárzott belőle, az is alábbhagyott volna. Megérintették a szavak, amelyek őszintén jöttek belőlem. Az volt a szándékom vele, hogy szeretetből figyelmeztessen valakit, hogy nem jó úton jár. Ha beírom a szaktanárit, valószínűleg a közöttünk lévő feszültség tovább erősödik, így pedig eltűnt egy szempillantás alatt – Istennek legyen hála ezért!

6. Újként került az ötödik osztályba egy fiú, Bence. Hamar kiderült, hogy nagyon gyenge képességű, szakértői vizsgálatra kellett elküldeni, de ami ennél is nagyobb problémát okozott, hogy rendkívül szorongó és gátlásos volt. Ezt tetézte még az iskolaváltás. Pszichológusnál is járt már a fiú, aki az apa-gyermek kapcsolatra vezette vissza a pszichés zavarokat, de ennél mélyebbet nem tudtunk meg. Nagy gondot jelentett Bence tanítása. Feleltetni szinte lehetetlen volt, dolgozatírásakor pedig teljesen leblokkolt, üres papírokat adott be. Az első lépésként a legkisebb dolgokért is megdicsértem (például ha elolvasott egy mondatot, stb.). Aztán a korrepetálásokon külön figyelemmel kísértem, megpróbáltam a legalapvetőbb tudásanyagot megértetni vele, ezt következő óra elején vissza-kérdeztem, s mindjárt volt egy kis sikerélménye. Lassan-lassan kezdett kinyílni, és egyre jobban szerette a korrepetálásokat. Elég jó képességű osztályba került,

így mindig csak néhány gyerek jött a korrepetálásra, azokat is úgy kellett összevadászni. Nem úgy Bencét. Ő már minden óra előtt néhány perccel ott állt a nevelői szoba előtt, hogy elkérje a terem kulcsát. Egyszer, amikor Bence nem jött, nem tudtam elképzelni, mi történt, a többiek mondták el, hogy beteg lett. Ez a lelkesedése egész évben kitartott, s így sikerült néhány jobb jegyet is beszereznie. Mosolygott, elkezdett beszélgetni – néha még órán a padtársával is, pedig ez aztán nem volt rá jellemző. Nagyon büszkén húzta ki magát év végén, amikor az utolsó órán kiemeltém, hogy a legszorgalmasabb korrepetálásra járom: Bence, akit nagy dicséret illet ezért. Csoda volt látni, hogy mi lett abból a fiúból, aki év elején még minden felszólításkor a kezét tördelte, most pedig önfeledten tudott társai között lenni mind az órákon, mind a szabadidőben, és velem is kötetlenül elbeszélgetett.

7. Az osztályomban van két fiú, akik unokatestvérek. Képességre, mentalitásra is nagyon hasonlóak, a csínytevésekben szintén együtt vesznek részt, ezért csak úgy emlegetjük őket magunk között: a két Kovács. Elég gyenge tanulók, magatartásuk sem makulátlan. Van azonban valami, ami említésre méltóvá teszi őket. Bármilyen munkára kérem fel az osztályt, székpakolás, szemétyűjtés, könyvcipelés, stb., egy biztos, a két Kovácsra mindig lehet számítani, ők mindig segítenek. Volt az iskolánkban a tavasszal egy háromnapos országos sportverseny. Ez a két fiú reggeltől estig készenlétben állt, s bármi munka adódott, azonnal talpon voltak. Ezen hétvége után egy-egy osztályfőnöki dicsérettel ismertem el a segítségüket (igaz, volt nekik már osztályfőnöki figyelmeztetésük is). Év végén, miután megvolt az iskolai tanévzáró ünnepély, ahol a kimagasló tanulmányi eredményt elérő diákok könyvjutalomban részesültek, minden osztály visszavonult a termébe bizonyítványosztásra. Itt jelen voltak a szülők is. Mielőtt a tanév végi értékelést megkezdtém volna, váratlan dologgal álltam elő. Ezt mondtam: *„Szeretnék kiosztani még két könyvjutalmat az osztályomban. Talán, akik kapják, sosem fognak az iskola előtt tanulmányi eredményükért jutalmazásban részesülni, de amit az év során tettek, az az én szememben legalább olyan értékes, mintha valaki szorgalmasan tanul. Mert önzetlenül és elvárás nélkül mindig kéznél voltak, ha segíteni kellett, legyen az tornaverseny vagy a legapróbb osztályrendezés. Ezért segítőkész, áldozatos magatartásáért jutalomban részesítem Kovács Pétert és Kovács Pált”*. A két fiú olyan meghatottan, de büszkén vonult ki hozzám, mintha a diplomájukat kapták volna kézbe. Azt hiszem, egy katolikus iskolában, ahol a keresztény értékeket szeretnénk a diákokba plántálni, rendkívül fontos, hogy értékeljük azokat a törekvéseket, amelyeken keresztül a diákok a krisztusi úton haladnak, és ne csak az eminens tanulókat jutalmazzuk, akik, mivel Istentől annyi talentumot kaptak, képesek a jó teljesítményre. Ez a két fiú jó példa rá, hogy se nem okosak, se nem igazán jók, de tudnak áldozni idejükből és erejükből, hogy a közösségükön segítsenek. Úgy hiszem, méltóak a kitüntetésre.

8. A Magyar Katolikus Rádió „Mesterek és tanítványok” című egyik adásában hallottam egy ciszterci szerzetes atyáról, Ágoston Julián pap-költőről, aki az egri ciszterci gimnáziumban tanított. Dr. Kilián István irodalomtörténész, egykori tanítványa emlékezett mesterére. Miközben a professzor visszaemlékezését hallgattam, megérintett az élménybeszámolóból az a lelkesedés és csodálat, ahogy egykori osztályfőnökről beszélt. A mondatok mögül kirajzolódott a pedagógus sugárzó, gyermekszerető egyénisége, amely magával ragadta diákjait, és életre szóló nevelő hatást tudott kiváltani bennük. A pap-költőről egyik jellegzetes pillanatkép maradt meg tanítványában: a szünetben a tanár úr cingulusa segítségével térdig felkötötte reverendáját, hogy fogócskázhasson diákjaival.¹⁴ Ez a kép is jól érzékelteti, hogy a gyerekek mennyire értékelik, ha közöttük vagyunk, együtt örülünk velük. Kinyílnak és befogadóak lesznek a szeretetre, és ők is továbbadják azt. Ezzel kapcsolatos élményem rengeteg van. Diákjaim egyik kedvenc szabadidős elfoglaltsága a méta. Utolsó tanítási napunk egyik fő programja is ez. Nyár elején, amikor már épp elég meleg volt a foci pályán délidőben, osztályunk akkor került sorra. A gyerekek pilledeztek, nem akartak játszani, könyörögni kellett nekik, hogy meglegyen a 10 fős csapat. Gondoltam, én is beállok, hátha lelkesebbek lesznek. Valóban így történt. Annyira értékelték a kezdeményezésemet, hogy mindig be akartak választani ütőjátékosnak. Ők is jöttek, már sorban kellett állni a helyekért. Küzdöttek, s amikor rám került a futás, nagyon buzdítottak. Nem vagyok túl sportos, de azért megálltam a helyem a gyerekek között, és éreztem, hogy a diákjaim nagyon büszkék rám.

Látva a lelkesedésüket, egyik hétvégén kibicikliztem velük a néhány kilométerre fekvő zarándokházba, s annak az udvarán is métáztunk. Mellette játszottunk, együtt uzsonnáztunk, nagyon szép vasárnap délutánt töltöttünk együtt, és bár nem volt kötelező program, az osztály fele szívesen eljött.

9. A másik sportélményem hittantáborban történt. A gyerekek asztaliteniszeztek egymással. Figyelgettem őket, nagy nyolcadikos kamaszok voltak. Kihívtam a győztest, láttam, megmosolyogtak. Aztán nyertem. A fiú – aki eddig levegőnek nézett – onnantól nagy tisztelettel fordult felém. Hallottam, amint lelkesen mesélte a társainak: *„Tudjátok, milyen jól pingpongozik a hittantanárnő? Engem is megvert!”* Ezek a közös játékok sok szempontból érdekesek. A gyerekek meglátják a pedagógus emberibb oldalát, egyenlőek az erőviszonyok, és nagyon sok mindent mesélnek, elmondanak néha egészen bizalmas dolgokat is.

10. A katolikus iskolák egyik sarkalatos pontja az imádságra nevelés, hiszen erre épülhet csak fel keresztény életünk. De egyben legnagyobb problémánk is az, hogy imádkozni tanítsunk olyanokat, akik ezt otthon nem látják. Nagyon óvatossá kell lennünk, hogy a vallásgyakorlatokat ne kötelező nyűgként éljük

meg a diákjaink, hanem az Istennel való találkozás élményével gazdagodjanak. Ez a feladat komoly kihívást jelent. Ezzel kapcsolatos pozitív élményemet szeretném megosztani. Iskolánkban hagyománya van a kedd délutáni szentségimádásnak, amelyet minden héten más évfolyam végez. Osztályommal június elején voltunk soron, amikor már egyre inkább vágytak a diákok a szabadságra. Néhány hiányzó volt csupán, így kezdtük meg a tanév utolsó közös szentségimádását. Ennek az imaórának megvan a forгатókönyve, elmékedésekből, közös imádságokból áll. Éreztem a gyerekeken, hogy most nem szabad annyira mereven ragaszkodni az előírásokhoz, ezért próbáltam kötetlenebbül beszélni hozzájuk Isten jelenlétében. A következő gondolatokat fogalmaztam meg számukra.

„Azért vagyunk most itt, hogy hálát adjunk. Szólítsuk meg személyesen Jézust, és köszönjük meg neki, hogy a tanévben velünk volt, vigyázott ránk. Tőle kaptunk minden ajándékot: a szüleinket, a ruháinkat, neki köszönhetjük, hogy van mit ennünk. Mondjunk hálát neki örömmel.” Ezeket a gondolatokat tovább folytattam, bízattam őket, hogy mondják el bátran Jézusnak kéréseiket, fájdalmaikat és örömeiket is. Volt-e valami a tanévben, amit elrontottak, most másképp csinálnák? Tegyük le ezeket a hibáikat is Jézus elé, és kérjenek bocsánatot. Hosszú percekem keresztül folyt ez a belső elmékedés, a gyerekek nagyon fegyelmezetten és komolyan viselkedtek ez idő alatt. Majd énekeltünk egyet vidáman és önfelédten: *Add a kezed, hogy zengjünk az Úrnak alleluját.* Majd egy személyes beszámolóval fejeztem be az imaórát. Kicsit összegeztem a tanévet, és a következő gondolatokkal zártam: *„A tanév során voltak veletek kapcsolatban örömeim és fájdalmaim is. De mindent egybevéve, hibáitokat, hanyagságaitokat, csínytevéseiteket, tudnotok kell, hogy nagyon szeretlek benneteket, és örülök, hogy a ti osztályfőnökökötök lehetek.”* A gyerekek mosolyogtak, voltak, akik mondták: *„Mi is szeretjük”.* Tudom, hogy minden osztályfőnök szereti az osztályát, de néha ki is kell mondanunk nekik, ahogy a házastársaknak szükségük van egymás szóbeli megerősítésére, a diákok szintén örömmel veszik, ha őszintén dicsérjük és szeretjük őket. Ajándék volt a gyerekek hálás tekintetét látni, de ami maradandó nyomot hagyott bennem, hogy az egyik kislány a végén odajött (nagyon szerény képességű, de annál nagyobb lélek), és azt mondta: *„Köszönjük szépen, hogy tartotta nekünk ezt a szentségimádást!”* Nagyon szívesen tettem, de ezek után még boldogabban teszem.

11. A nyári táborban ott volt az egész családunk. Férjem is ugyanott tanít, ahol én, kisfiam most volt az iskolánkban első osztályos, kislányunk pedig, aki három éves múlt, volt a kísézőnk. Nagyon sok kicsi (1-2. osztályos) volt az idei táborban, ez megnehezítette a pedagógusok dolgát, de hála Istennek a legapróbbak is jól megértették egymást, talpraesettek voltak. Kivéve Pistit, azt az elsős kisfiút, aki sehogy sem találta helyét az első napokban. Szegény fiú komoly hátrányokkal élő gyerek, mert agyvérzéssel született, így a fejlődése sokkal

később indult meg, beszédkészsége még most is csak négy éves szinten van, testmozgása pedig ügyetlen. Nem csoda hát, ha a többiek nem igazán tudnak vele mit kezdeni, nem bántják, de nem is foglalkoznak vele. Fél szemmel mindig Pistit figyeltem, szomorú voltam, hogy nem érzi jól magát, csak egyedül sétálgat. Óvodás kislánnyal labdázunk éppen, amikor mellénk szegődött. Hívtam labdázni, beállt közénk. Szívesen dobálózott kislánnyal, egyre felszabadultabban beszélt, nevetgált. Aztán a hátralévő néhány napban állandó társunk lett. Próbáltam édesanyjaként szeretni, kislánnyal pedig nagyon megkedvelték egymást. Hívtuk lángost enni, szereztem neki úszófelszerelést, fürödni is mindig velünk jött. Esténként odamentem az ágyához, megsimogattam, mint a sajátomat, és betakartam. Elesettsége által nagyon közel került a szívemhez, és örültem, hogy jól érzi magát, nem magányos már. Megható volt a tábor végén a búcsúzás, kislányomat megölelgette, és azt mondta: „*Ugye, eljössz a szülinapomra, Panni?*” (Ami majd december körül lesz, a gyerek nem tudta pontosan.) Eszembe jutottak Jézus szavai: „*Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.*” (Mt 5,3)

12. Drámaórán bábkészítés volt a feladat. A dráma modul céljai közé tartozik az önkifejezés gyakorlása, a kommunikációs készség fejlesztése. Az egyik kislánnyal hamar kiderült, hogy nagyon elégedetlen önmagával, szinte utálattal beszél magáról. Egészen biztos, hogy valamilyen gyermekkori sérelemre vezethető vissza a problémája, az édesanyjának javasoltam, hogy vigye el pszichológushoz. A síkbábok készítésekor versenyt hirdettem, ki készíti a legszebb bábút. A gyerekek titkos szavazással döntöttek. Csak a legeredményesebbeket hirdettem ki, és hozzátettem, hogy mindenki kapott szavazatot. Erre Klári megszólalt:

- Én biztos nem, mert az enyém a legrondább.

- Tévedsz, mert én is a tiedre szavaztam – mondtam neki megnyugtatóan.

A beszélgetés itt abbamaradt, de egy hónappal később fogadóóra volt, amikor megkeresett engem Klári édesanyja, hogy leánya tanulmányai felől érdeklődjön. Akkor hozakodtam elő a kislány sérült önértékelésével, és buzdítottam, hogy keressük együtt a megoldást. Elmesélte, hogy milyen boldogsággal tért haza a kislány a drámaóráról, amikor a tanár néni az ő bábja szavazott, nem is érti, hogy miért. Talán Klári nagyon kevés elismerést kapott eddig, azért tudott anyyira örülni ennek a csöppnyi dicséretnek.

13. Osztályomban van egy fiú, aki nagyon jó eszű gyerek, de az egész iskolában hírhedt arról, hogy mennyire trehány. Ez a felszereléseiben, késéseiben mutatkozik meg leginkább. Sok eszközt próbáltunk már bevetni a javulására, eddig hiába. Év végén irodalomból a jobb jegyért felelt a költői alakzatokból. Az elméletet nagyjából tudta, de a példákat nem tanulta meg. Segítségként kértem,

hogy akkor énekeljen a Szózat első soraiból egy példát. De – meghökkenésemre – nem tudta a Szózatot. Nem tudtam, sírjak-e vagy toporzékoljak. Június eleje volt már, a diákok hallani sem akartak a tanulásról, én sem, de hát javítani muszáj. Ekkor Robinak a következő ajánlatot tettem: „*Rettenetes, hogy nem tudod a Szózat első két versszakát, amit hat éve minden ünnepélyen hallasz, és énekelned is kellene. Ezért simán beírhatnám az egyest, és eldőlt a jegyed. De ha megtanulod nekem az egész Szózatot, mind a 14 versszakot, megadom a jobb jegyet.*”

Robi talán egész évben nem tanult annyit, mint év végén. Nem hiszem, hogy csak a jegyért, nem szokta nagyon foglalkoztatni. Hozta lelkesen az új füzetét, amibe tízszer leírta már a verset, néhány nap múlva pedig felmondta hibátlanul az egészet. Megdicsértem, és elárultam neki, hogy jövőre mindenképp meg kell tanulnia mindenkinek. Robi lezser, hányaveti természete ellenére hálás volt, hogy kapott még egy esélyt.

14. Szokták mondani: a pedagógus-gyerek hátrányos helyzetű. Én is tapasztalom, hogy otthon milyen hamar elfogy a türelmem, s „a szeretet ereje” is kevesebbszer jut tudatosan eszembe. Saját gyermekeimmel és édesapjukkal történt a következő kis eset. Az udvarunkon egy mini focipálya van berendezve. Nyolcéves kisfiam akár minden percét ott töltené a szünidőnek. De a jó példa és a testvér varázsa odavonzza hároméves kislányomat is. Kisfiam a nagyok felháborodásával fakadt ki magából:

- Miért kell nekem a Hugival játszanom, amikor ő sokkal kisebb és nem is tud úgy focizni, mint én?

Erre édesapjuk bölcsen válaszolt a felindult gyerekeknek:

- Nekem sem kellene játszanom veled, hisz én sokkal nagyobb vagyok, mint te, és sokkal jobban focizok is nálad. De én szeretlek téged, ezért szívesen játszom veled, hogy tanulj tőlem.

- Na, jó. Gyere, Hugi! Szeretlek és focizok veled.

A szülői szó hatásos volt, és legalább fél órán át focizott együtt a két gyerek – minden szülői beavatkozás nélkül, amire addig még nem nagyon volt példa. Mosolyogva hallottam a nagy és okos báty tanító szavait:

- Hugi, vezesd a kapuig, aztán lőj, ahogy tanítottalak!

Sajnos a testvéri lelkesedés hamar alábbhagy, így nap mint nap meg kell újítanunk a jó tanácsokat. Ritkán sikerül ilyen gyümölcsözően, mint a fenti példában.

KOLLÉGÁIM, BARÁTAIM TAPASZTALATAI

15. A mindennapos apró odafigyeléseink közül mindannyiunk számára vannak olyan élmények, amelyek meghatározóak, kimagaslanak a hétköznapiokból, erőforrást jelentenek. Egyik kollégánom számára, aki hitoktató, ilyen élményé

nőtte ki magát az az eset, amely kezdetben komoly megpróbáltatást jelentett számára. Második osztályos hittanosok között történt: az osztályban volt egy kislány, Viki, aki magatartászavarokkal küzdött. Óra közben felmászott a pad tetejére, vagy épp a gyerekek lába között bujkált, kifutott a táblához és szórazottatarta társait. Ezek a tettei is jól szemléltetik, hogy az ő jelenléte teljesen ellehetetlenítette a tanítást, az óra menete szétfolyt. A hitoktató hónapokon keresztül szenvedett az eset miatt. Egyszer, amikor a kislány betegség miatt hiányzott, mindenki érzekelte a légkör másságát, a nyugalmat, amit Viki távolléte okozott. Ekkor jött a tanárnő ötlete, hogy megossa a gyerekekkel törekvését. Azt mondta nekik: „*Látjátok, milyen más most az óra, milyen jó lenne, ha Viki is megérezhetné ezt. Próbáljuk őt nagyon szeretni, annyira, hogy szeressük ki belőle a rosszat, hogy jó lehessen.*” A gyerekek vevők voltak rá, bár számukra is sok kellemetlenséget okozott már osztálytársuk. Így együtt elhatározták, hogy minden hittanórán lesz két ember, aki Viki mellé ül, és odafigyel rá. Segít neki, feladatot ad számára, színezést, rajzolást, stb. A terv bevált. Az osztályból nem mindenki, de 3-4 pár tökéletesen tudta végezni a feladatot, és a hittanórák légköre teljesen megváltozott. Viki örült, hogy figyelnek rá, a gyerekek azon az egy-egy órán, mikor rájuk került a sor, kicsit kevesebbet tudtak ugyan a hittanleckére koncentrálni, de empátiájukkal, kedvességükkel gyógyították szegény Viki lelkét. Aki a következő tanévre teljesen megszeliődött, s nem okozott sok problémát tanárainak.

A FÜZET

16. A másik eset szintén ezzel a hitoktató kolléganőmmel történt, és szintén egy negatív tapasztalatból nőtte ki magát. Harmadik osztályos hittanosok elsőáldozásra készültek. A gyerekek többsége szívből, lelkiismeretesen készült, de volt egy fiú, Karcsi, aki minden erejével azon dolgozott, hogy a lelki felkészülést megakadályozza. Kevés a gyerekek között az, aki már kiskorában rosszindulattal és szántsándékkal ellenségesen fordul tanítói felé, de Karcsi ilyen volt. Tetejében még maga mögé állított néhány eleven fiúgyereket az osztályból, akik partnerei lettek a rosszaságban. A lelki előkészület helyett a hittanórák nagy százaléka a fegyelmezésről szólt, de az is haszталannak bizonyult. A fiú családi háttéréről tudni kell, hogy nagyon gazdag roma család gyermeke, négy nővére után ötödikként fiú. Ez az ő hagyományaik szerint kiemelten fontos. Mindent megkapott, a családban istenítették, nem sok akadály gördült elé. Az iskolát is inkább szórakozóhelynek tekintette, ahol a legjobb mulatság a tanárok bosszantása. Rendkívüli teher nehezedett kolléganőmre, imádságaiban elkeseredve kérte Jézust, hogy segítsen, mert tehetetlen ebben a szituációban, és nem is látja értelmét így a gyermekek első szentáldozásának. Imádsága válaszra talált. Lelki indíttatásra bevezetett egy füzetet. A füzet lényege az volt, hogy a rosszindulat és gonoszság nem megengedett a hittanórákon. Amennyiben ilyen tapasztal, kétszer szóban figyelmezteti az illetőt, utána pedig beírja, amit tett, és azt a csínytevő gyerekeknek

alá kell írnia. Öt írásbeli után nem járhat tovább hittanra az illető. A beírás különleges formája ez, hiszen nem a szülőnek szól, hanem a gyereket szembesíti tetteivel. Az első beírás megdöbbenítő volt. Nem akarta Karcsi aláírni. De a hitoktató szó szerint beírta, amit a fiú mondott, és aláíratta vele. A gyerek arcán mélységes döbbenet látszott. Nem félelem, inkább bűnbánat. Aztán jött még egy-két eset, egyre ritkábban, kevésbé súlyosak, aztán a negyedik beírás után mintha elválták volna, nem volt több gond, a fiú egyre inkább figyelt az órán, még tanult is, volt, hogy a legjobb dolgozatot írta. A hitoktatótól egyre több dicséretet kapott, és a végén Karcsi azon kevés hittanosok közé számított, aki nemcsak tanult, nemcsak szentmisére járt, de a nagybőjti keresztutakon is részt vett a hitoktató kérésére. Nem félelemből, szeretetből. Mert megtapasztalta, hogy a szeretet nem azzal a kényeztetéssel egyenlő, amivel a szülei eddig fordultak felé. Hanem a szeretet korlátokat is szab, de csak a mi javunkra. Hiszen Isten is feltételhez kötötte Ádám és Éva számára a paradicsomkertben maradási: „*Ne egyetek a tiltott fáról!*” Az első emberpár magát zárta ki Isten ajándékozó szeretetéből, amikor a Sátánnak engedelmessé vált. Karcsi is megérezte az örömet, amely a jósból és a rossz elutasításából származott. De ehhez kellett a hitoktató szeretetéből fakadó követelménye, amely tisztelettel párosult. Ez az eset jól példázta, hogy az iskolai nevelésnek „Szeretettel és szigorral” kell történnie, ahogy ezt Szabó Éva könyvének címében is megfogalmazta, hiszen az igazán jó szülő is támaszt korlátokat gyermeke elé, hogy azok – ahogy a csigalépcső korlátai – sok rossztól megvédjék őt.

17. Szintén kedves hitoktató kolléganőm mondta el, hogy az egyházi év meghatározó időszakában, adventben és nagybőjtben minden hittanórán valamilyen konkrét feladatot határoznak el együtt a diákokkal – szorgalmi házi feladatként. Például édesanyának segíteni otthon, meglátogatni Jézust a templomban, vagy egy idős, egyedül élő hozzátartozónak készíteni valami apróságot és elvinni neki. A gyermekek többsége ezeket a feladatokat szívesen vállalja, több szülői visszajelzésből kiderült, hogy a családba is hazaviszik feladataikat, és bevonják a szülőket is. Hálásan mondta el az egyik anyuka, hogy az ő kislánya, aki egyébként rendkívül nehezen kel fel reggel, szó nélkül készülődik a nulladik órában megtartott hittanórára. (Ez már néhány éve történt, azóta már nincsenek ilyen korai órák szerencsére.) Az órákon megtapasztalt szeretet vonzó a gyermekek számára, és nem érzik azok kötelező jellegét.

18. Egyik kedves kolléganőm alsós tanítónő. Elmondta, hogy nagyon nehéz a tanítási órákon odafigyelni arra, hogy keresztény pedagógusként ott is hirdessük az evangéliumot. Általános esetek, hogy a gyengébbekre nagyobb gondja van, bátorító szavakkal próbálja őket segíteni a haladásban. A jó teljesítményű dol-

gozatokat matricával jutalmazza, de előfordult, hogy a nagyon gyenge tanuló dolgozatára is adott, amikor az erején felül közepes eredményt tudott elérni. Ez a gyereket tovább ösztönözte a szülő elmondása szerint, és év végére szorgalmával nagyot tudott fejlődni.

19. Egyszer születinapos volt az egyik kislány. Egész napját beragyogta, hogy ő az ünnepelt. Ebédkor, mikor ő már végzett, csak izgett-mozgott a székén, de a többiek még nem végeztek. A tanító néni megengedte, hogy mivel születinapos, előbb kimehet az udvarra játszani a másik csoporttal. A kislány olyan hálás volt, a délután folyamán többször megköszönte ezt a „nagy ajándékot”.

20. Az osztályon belül a következőt játszották: mindennap húzni kellett egy nevet titokban, és napközben azt az embert kellett nagyon szeretni. Egyszer a tanító néninek – aki szintén benne volt a játékban – szembesülnie kellett a feladat nehézségi fokával. Volt az osztályban egy kislány, akit nem igazán tudott elfogadni, állandóan kérdezősködött, zavarta az órát, kicsit idegesítette a tanító néni a jelenléte. Egyik nap aztán a kislányt húzta, és nagyon akarta szeretni a körülmények ellenére. Igaz, a kislány nem változott meg, mégis más lett kettejük kapcsolata. A tanító néni türelmesebb, elfogadóbb volt vele, a lány pedig megnyílt és sokkal közvetlenebb lett. Érezni lehetett benne a hálát a kapott szeretetért, amely ennek a kis játéknak a gyümölcse volt. Később azonban már elmúlt az ellenérzés a tanító néniben.

AMIT A LEGKISEBBEK KÖZÜL EGYNEK IS TETTETEK...

Bár konkrét esetekről kell írnom, mégis összefoglalóan szeretnék beszámolni azokról a karitatív tevékenységekről, amelyek iskolánk arculatában meghatározóak, és amelyek már természetesen beépülnek az éves programba. Ezek az események biztosan gyümölcsözőek, mert évről évre sikeresek, nem veszítenek népszerűségükből, a gyerekek mindig fogékonyak rá. Ezeknek kötelező jellege nincs, tehát a diákok szabadon – és érezhetően szeretetből – felelnek ezekre a felhívásokra.

21. Minden év tavaszán jótékonyági bolhapiacot rendezünk. Itt a gyerekek elhozzák otthoni megunt játékaikat, és vásáron adják-veszik azokat. A befolyt összeggel vagy rászoruló családot támogatunk, vagy az utóbbi időben egy közeli gyermekotthon lakóinak vásároltunk játékokat, és néhány diákunk kíséretében elvittük nekik. Jó volt látni az ottaniak örömét, de talán még többet kaptak a mieink a hála és szeretet által. Megtapasztalták az adás boldogságát, lelkesen mesélték itthon maradt társaiknak, hogy milyen nagy élményben volt részük.

22. Nagyhéten történt, hogy kítettünk egy dobozt az aulában ezzel a szentírási mondattal feliratozva: „*Amit a legkisebbek közül egynek is tettetek, azt nekem tettétek*” – mondja Jézus (Mt 25,45). A reggeli imában pedig elmondtuk: „*Ezen a héten Jézus szenvedéstörténetére emlékezünk. Ilyenkor együttérzésből igyekszünk lemondani sok mindenről, például az édességről. Látjuk, hogy az iskolánkba járó gyerekeknek olyan kedves szülei vannak, hogy szinte mindennap csomagolnak valami finomságot még a tízórai mellé. De vannak gyerekek, nem is messze élnek tőlünk, akik nem kaphatnak édességet a szüleiktől, mert nem is ismerik őket, nem élhetnek velük, és ezért ők nagyon szomorúak. Ezért, aki szeretne, próbáljon meg segíteni rajtuk azzal, hogy arról a kis édességről, amit ő kapna a héten, lemond. Elvisszük ezeknek a gyerekeknek, és ők érezni fogják, hogy ti szeretitek őket.*” Ez a felhívás annyira sikeres volt, hogy a második napra szinte megtelt a nagy doboz finomabbnál finomabb csemegékkel, és csodák csodájára – bár nyitott volt a doboz – nem ürült, csak gyarapodott. A kicsik lelkesedése mindig nagyobb, de erre még a felsősök is megmozdultak.

23. Minden tanév programjában szerepel az irodalmi színpadosok és a ministránsok adventi betlehemezése. Két fontos célja is van ennek a hagyománynak, az egyik a gyűjtés – általában cégekhez, nagyvállalatokhoz megyünk, a másik pedig, hogy az örömhír üzenetének hordozói legyünk a világban. Főleg a legelsettettekhez megyünk: idősek otthonába, kórházba, Karitás-karácsonyra – és egy kis ajándékot is viszünk az ottani szerencsétlen sorsú embereknek. A diákok – pedig ők főleg 7-8. osztályosok – nagyon szeretik ezt az időszakot, soha nem kényszerből, hanem szeretettel jönnek. Sokszor már a téli szünetet érintik ezek a műsorok, mégis legtöbbször ott van és meghozza ezt az áldozatot.

MINT A MESÉBEN

24. A következő történet hordereje miatt kiemelkedik a többi közül. Nem egy esetet ír le, amikor sikerült szeretni, hanem több éves kitartó gondoskodás, odafigyelés és imádság gyümölcse. A történetet családunk egyik kedves barátjától, egy katolikus plébánostól hallottam. Amikor elmesélte, csodálattal figyeltem.

A történet kezdődhetne úgy is, mint egy népmese: „*Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény legény...*” Csakhogy ez a szegény fiú most, Magyarország egyik kisvárosában él. Roma családból származott, de szülei már két hónaposan nevelőotthonba adták. Ott élt, nevelkedett, mint a többi intézeti gyerek. Aztán tizenhárom éves korában, hogy, hogy sem, kimenő időben betévedt a város templomába, és ott észrevették. A plébános atya, akivel találkozott, megkérdezte, nincs-e kedve ministrálni. Karcsi igent mondott, és egyre többször fordult meg a templomban. A ministrálás – ahogy ezt ő leírja – élete legnagyobb öröme lett. Hálás volt a plébános atyának, és bármiben szívesen segédkezett.

Teltek az évek, a kis ministránsból 16 éves fiatal lett, aki bámulatos erővel tudta vonzani kortársait a templomba akár munkára, akár közösségi összejövetelekre. Ami sok hitoktatónak nem sikerült, Karcsi szavára bármikor 15-20 fiatal ott termett, hogy segítsen. Egyszer az atya elmondta Karcsinak, hogy le kellene festeni a templom körüli 50 méteres kerítést. Karcsi, aki az iskolában festő szakmát tanult, hívta még öt társát, és a hat fiú egy hét alatt lefestette a hatalmas kerítést. Ha asztalokra volt szükség a közösségi házba, Karcsi az asztalosműhelybe ment, és ottani ismerőseivel szabadidejükben elkészítették az asztalokat. Bámulatos segítőkészsége mellett volt még egy különleges tulajdonsága: nagyon szeretett imádkozni. S mivel családja nem volt, a templomban talált magának családot is. Nagyon sok jó keresztény – köztük a polgármester, könyvtárigazgató, stb. – hamar megszerette a plébános atya pártfogoltját. Olyannyira, hogy Karcsi rendszeresen meglátogatta őket. Vasárnap délutánonként vitte a gyertyáját, elment ezekhez a családokhoz, és imádságra hívta őket. Kevés ember merne ilyen bátran cselekedni, hogy megimádkoztat családokat. De a vendéglátók nagy tisztelettel és szeretettel fogadták és várták a fiút. Történt egyszer, hogy egy jogász asszony épp az intézetbe látogatott, ahol Karcsi lakott. Hazaindulván a kocsija defektet kapott. Pont akkor érkezett vissza kimenőjéből Karcsi, látta az asszony problémáját, és készségesen segített neki, pedig hatalmas hó volt és hideg. A hölgy nagyon hálás volt a fiúnak, és másnap felhívta az intézet igazgatóját, hogy elmesélje neki a történeteket. Akkor derült ki, hogy Karcsit a plébánián kell keresnie, mert szabadidejét ott tölti. A keresztény asszony így került kapcsolatba a fiúval, és egyik leg gondoskodóbb pártfogója lett. A mese még ma is folytatódik. Azóta a fiú megnősült, kisgyermekke született. Tudott venni magának egy lakást, ő lett a sekrestyés, mellette pedig festőként dolgozik, és esti tagozaton végzi a gimnáziumot. Az intézet, ahonnan kikerült, büszke rá, mert az intézmény fennállása óta még egy ott lakó sem végzett gimnáziumot. Karcsit a kisvárosban mindenki szereti és tiszteli, ő pedig hálás „pótcsaládjainak”. (Így nevezi azokat, akiket rendszeresen látogat.) Érzéseit le is írja, és a plébános atyának átadja írásait. Ezeket én is megkaptam, ezekből idézek néhány mondatot, amelyek teljessé teszik a történetet.

Az írás címe: Köszönöm, Plébános atya! „...Életemben volt egy ember a sok közül, aki mindenkinél jobban vigasztalt, pártfogolt, terelgetett, minden lelki, fizikai segítségben mellettem állt, küzdött lelkiismeretesen, felelősséget érzett irántam, szeretettel védelmi szárnya alá vett... Köszönöm, hogy nyitott szívvel lehajolt értem és felemelt a sötétségből, és egy olyan útra vezetett, amiben társakra, pótapukákra és pótanyukákra, testvérekre, segítő kezekre, jó szándékú emberekre akadtam...”

Hosszú oldalakon át írja le a fiú, miért is hálás a plébános atyának és Jézusnak. Ennek a történetnek a legnagyobb tanulsága számomra, hogy Isten a legszerencsétlenebb sorsú emberek életét is képes boldoggá tenni, ha azok tudnak Hozzá fordulni, és Belőle meríteni. Karcsi – pártfogóján keresztül – megérezte a szeretet erejét és eljutott az igazi forráshoz.

IMÁDSÁG MÁSOKÉRT

Sajnos iskolánkat az elmúlt két évben több tragédia is sújtotta. Fél év leforgása alatt két szülő halt meg autóbalesetben, nem sokkal utána kettő betegségben. Nagyon nehéz időszakok ezek a gyerekek életében. Legfontosabb feladatunk ilyenkor, hogy az együttérzést próbáljuk erősíteni a gyerekekben, hogy árván maradt osztálytársaikat a legmegfelelőbb módon tudják szeretni. Ezért nagyon sokat imádkozunk hittanórákon, szabadidőben nemcsak az elhunytakért, hanem hozzátartozóikért is. A gyerekek nem mindig fogékonyak a kötelező imádságra, de ha valakiért felajánljuk az imáinkat, azt mindig szívesen teszik.

25. Az egyik osztályban, épp ahol már egy édesapa halálesete történt, hírt kaptunk arról, hogy az egyik édesanya nagyon súlyos beteg lett. A hittanórákon hetente imádkoztunk érte röviden, de talán sokkal nagyobb ereje volt annak az imának, amit a diák egyik osztálytársa testvérével és édesanyjával, aki hitoktató minden este végzett a beteg anyukáért. Az imádkozó fiúk már sokszor reményüket veszítették, és lázadva kérdezték édesanyjuktól, miért engedi meg a Jóisten ezt a sok szenvedést. De imájukat nem hagyták abba. Eltelt majdnem egy év, a beteg anyukát még nem tudták megműteni, előbb végig kellett csinálnia a sugárkezeléseket. Gyermeke, aki nagyon szorgalmas ministráns, hittel imádkozott, sohasem maradt el a templomból. Az osztálytársak és az édesanyjuk (aki az imára hívta őket) szintén buzgón könyörögtek minden este. És csoda történt! A beteg édesanya, aki már a műtét időpontjáért ment vizsgálatra, meggyógyult. Az orvos értetlenül állt az eset előtt, mert a daganat, amit műteni akartak, teljesen összezsugorodott. A csoda, amely az imádság és szeretet erejének ajándéka a kamasz fiúkat teljesen elvarázsolta. Boldogan és önfeledten újságolták mindenkinek, hogy akiért imádkoztak, meggyógyult. Ezek a gyerekek nem tanári unszolásra, mindössze édesanyjuk kérésére kitarítottak az imádságban néha a reménytelenség ellenére is, és megtapasztalták Isten jóságát és szeretetét.

VI. ÖSSZEGZÉS

Hallottam egy esetet, amikor egy tizenkét éves kislány kórházba került súlyos vakbélgyulladással. Megtörtént a műtét, a lány szépen felépült fizikailag, de se nem evett, se nem ivott. Az orvosok nem találták a magyarázatot, ezért hívták a gyermekpszichológust. Ő hosszas beszélgetés után kiderítette, hogy a kislány nem akar hazamenni, mert otthon nem várják és nem szeretik. A pszichológus a kórlapra ráírta a diagnózist: súlyos szeretethiány.

Ma Magyarországon az iskolapadokban nagyon sok ilyen gyerek ül. Lehet, hogy ők esznek, isznak, „csak” éppen agresszívak, búskomorak vagy magatartászavarokkal küzdenek. *„A cinizmusra, passzivitásra, érdektelenségre hajlamos, a pillanatnak élő ifjúság tünet csupán. Mélyebben meghúzódó problémák érzékenyen reagáló mércéje ez a korosztály.”*¹⁵ Legtöbbször csak a gyerekek negatívumait látjuk, de kevésszer értjük meg, mi van mögötte. Ahogy Jókai Anna megrázó novellájában: a Magyarórában (1965), sok minden felszínre tör egy-egy órán, amin aztán elakad a szavunk. Ezért kaptunk hívást, hogy amint Mesterünk is tette, tanítsunk és gyógyítsunk. Mert nagy szüksége van rá a mai gyerekvilágnak.

Az általam leírt esetek közül az utolsó két történet (24-25.) talán kimagaslik a többi apró pillanatkép közül. De igazából mindegyik egy kis csoda, a hétköznapi csodái, amikor megérezzük Isten szeretetének gyógyító erejét. Tudjuk, hogy nagyon ritkán sikerül egy rákos beteg gyógyulását kiesdekelni, vagy egy intézeti gyereket kiemelni saját közegéből, de nagyon sok sérült gyermeki lelket tudunk meggyógyítani vagy legalább fájdalmaikat enyhíteni. *„Isten általam akar megsimogatni egy gyermeket, általam akarja szebbé tenni a földet, általam akarja boldogabbá tenni az embereket. Én, te – Isten munkatársai, szőlőmunkásai vagyunk, lehetünk. Adná Isten, hogy ezt mindannyian átéljük, megéljük, s ez bennünket boldoggá tegyen.”*¹⁶

Hálás vagyok a pályázat kiíróinak, hogy felnyitották szemem, mennyire fontos, hogy a tevékenységemet áthassa a cselekvő, figyelmes szeretet. Az esetek feltárásakor ráébredtem, hogy milyen kevésszer járok sikerrel. De ez a mi hivatásunk, amelyet Jézus ránk hagyott: a parancs, amelynek élését mindennap újra kell kezdenünk: *„Szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket!”* (Jn 13,34)

BIBLIOGRÁFIA

- A fénygyújtogató. Bőjte Csaba atyával Benkei Ildikó beszélget.* Kairosz Kiadó, 2006.
- BARSI BALÁZS: *Bosco Szent János.* EFO Kiadó, Budapest, 1995.
- BARSI BALÁZS: *Örökké megmarad.* EFO, Budapest, 1998.
- BOULAD, HENRI: *A szeretet dimenziói.* Ecclesia, Budapest, 1995.
- BŐJTE CSABA OFM: *Hiszek a szeretet végső győzelmében.* Szent Gellért Kiadó és Nyomda, é.n.
- Don Bosco Kalendárium 2004.* Szalézi Tartományfőnökség, Budapest, 2004.
- FASCIE BERTALAN: *Don Bosco nevelési módszereiről. Források és magyarázatok.* Kiadó és évszám nélkül
- Fiatалok az Élet Küszöbén. Tanári kézikönyv I-II. kötet.* Timóteus Társaság Budapest, 2000.
- Istennel a semmiből a végtelen felé. Bőjte Csabával beszélget Csengey Ágota.* Kairosz Kiadó, 2006.
- KORZENSZKY RICHÁRD OSB: „Úton vagyunk...” (Nevelésről, kultúráról, egyházzal). Tihanyi Bencés Apátság, é.n.
- LEWIS, C. S.: *A szeretet négy arca.* Harmat, 1995.
- LUBICH, CHIARA: *A szeretet művészete.* Új Város, Budapest, 2006.
- LUBICH, CHIARA: *Az élet igéje.* Új Város, Budapest, 2001.
- Magyar Szókincstár,* Tinta Kiadó, Budapest, 2001.
- Mester és Tanítvány 7. szám, Család és iskola* (konzervatív pedagógiai folyóirat), a PPKE BTK folyóirata, főszerk.: Hoffmann Rózsa
- Mesterek és tanítványok,* szerk.: Madocsai Bea, Magyar Katolikus Rádió
- RANSCHBURG JENŐ: *Félelem, harag, agresszió.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, é.n.
- SZABÓ ÉVA: *Szeretettel és szigorral.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.
- SZÓKE-MILINTE ENIKŐ: *Konfliktuskezelés és pedagógusmesterség.* Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 2006.
- VERES ANDRÁS: *A nevelés hatása a lelkiismeretre és a személyiség alakulására.* Öveges József Tanáregylet, 2006.

JEGYZET

1. Magyar Szókincstár
2. Szóke-Milinte Enikő: Konfliktuskezelés és pedagógusmesterség. 24. o.
3. U.o. 11. old.
4. Vö. Fiatalok az Élet Küszöbén. Tanári kézikönyv I., 169-187. o.
5. Szabó Éva: Szeretettel és szigorral. 75. o.
6. Don Bosco Kalendárium 2004. 19. o.
7. Fascie Bertalan: Don Bosco nevelési módszereiről. Források és magyarázatok. 17. o.
8. A fénygyújtogató. Böjte Csaba atyával Benkei Ildikó beszélget. 5. o.
9. Szabó Éva: Szeretettel és szigorral. 33. o.
10. Dr. Veres András: A nevelés hatása a lelkiismeretre és a személyiség alakulására. 11. o.
11. Szabó Éva: Szeretettel és szigorral. 30. o.
12. U.o. 36. o.
13. Barsi Balázs: Bosco Szent János. 14. o.
14. Elhangzott a Magyar Katolikus Rádióban 2008. július 22-én, Mesterek és tanítványok, szerk.: Madocsai Bea
15. Korzenszky Richárd OSB: „Úton vagyunk...” (Nevelésről, kultúráról, egyházzal). 53. o.
16. Böjte Csaba OFM: Hiszek a szeretet végső győzelmében. 17. o.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A PÁLYÁZATTAL KAPCSOLATOS GONDOLATAIM	1
II. AZ ESETEK FORRÁSAI	1
III. A KONFLIKTUS MINT A SZERETET ESZKÖZE?	2
IV. PÉLDAKÉPEIM	3
V. AZ ESETEK LEÍRÁSA	4
VI. ÖSSZEGZÉS	24
BIBLIOGRÁFIA	25
JEGYZET.....	26